

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/75/2024
Identifikačné číslo spisu:	8207206725
Dátum vydania rozhodnutia:	30.09.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8207206725.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ X. Y., narodeného XX. U. XXXX a 2/ H. Y., narodenej XX. P. XXXX, obaja bytom K. B. 8, zastúpených advokátom JUDr. Jánom Klimekom, Prešov, Sládkovičova 8, proti žalovaným 1/ U. Q., O., W. XX (zomrelej XX. U. XXXX, jej dedičia 1a/ H. S., narodená XX. X. XXXX, O., W. XX a 1b/ I. S., narodená XX. Q. XXXX, W., ul. X. Q. XXX/XX) a 2/ H. S., narodenej XX. X. XXXX, O., W. XX, zastúpeným advokátom JUDr. Milanom Žoldošom, Poprad, Karpatská 11, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 2C/268/2007, o dovolaní žalovaných 1/ a 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. novembra 2021 sp. zn. 18Co/33/2020 a dovolaní žalovanej 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Prešove z 29. septembra 2022 sp. zn. 18Co/26/2022 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Prešove z 29. marca 2023 sp. zn. 18Co/26/2022, takto

rozhodol:

Dovolania o d m i e t a.

Žalobcovia 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvostupňový súd“) ostatným rozsudkom z 12. mája 2020 č. k. 2C/268/2007-1258 zrušil podielové spoluvlastníctvo k bližšie označeným nehnuteľnostiam, ktoré prikázal do bezpodielového spoluvlastníctva manželov - žalobcov 1/ a 2/ (ďalej spolu aj „žalobcovia“), ktorí sa zaviazali spoločne a nerozdielne uhradiť žalovanej 1/ na vyrovnanie jej podielu sumu 14.050 eur a žalovanej 2/ na vyrovnanie jej podielu sumu 14.050 eur. O trovách konania rozhodol tak, že stranám sporu nepriznal nárok na náhradu trov konania.

1.1. Súd vykonal dokazovanie výsluchom účastníkov konania, svedkov, oboznámením vyjadreniami ich právnych zástupcov, znaleckým dokazovaním, ohliadkami na mieste samom, podaniami Krajského pamiatkového úradu v Prešove a Mesta Bardejov, podaniami dodávateľov energií do predmetnej nehnuteľnosti, a oboznámením v spise pripojených listinných dôkazov tak, ako to vyplýva zo zápisníc o pojednávaní (kde sú presne uvedené oboznámené všetky listinné dôkazy) a zistil, že sporové strany v rozsiahlej listinnej korešpondencii (pozri body 12 až 22 odôvodnenia prvostupňového rozsudku) najskôr

ponúkali protistrane buď predaj resp. kúpu jej/ich podielu na nehnuteľnostiach, avšak - predovšetkým kvôli cene - bez úspechu. O mimosúdnu dohodu strany prejavili záujem aj v priebehu súdneho konania, avšak opakovane bez úspechu (žalobcovia ponúkli žalovanej za jej podiel najskôr 1.500.000 Sk, neskôr 2.000.000 Sk, ona požadovala 3.000.000 Sk a neskôr uviedla, že nie je ochotná svoj podiel predať). Sporové strany následne súhlasili so závermi znaleckého posudku č. XX/XXXX zo XX. U. XXXX, podľa ktorého všeobecná hodnota posudzovaných nehnuteľností bola 42.800 eur. Obe sporové strany však žiadali celú prikázať do svojho vlastníctva. Neskôr sa znalec vyjadril (tiež) k námietkam žalovanej 1/, ktoré však nemali zásadný vplyv na závery posudku. Zo znaleckého posudku č. XX/XXXX z XX. W. XXXX vyplynulo, že všeobecná hodnota posudzovaných nehnuteľností je 43.100 eur, pričom hodnota podielu užívanej žalovanými je 28.100 eur a hodnota podielu užívanej žalobcami je 15.000 eur. Náklady na prípadné rozdelenie nehnuteľnosti znalec stanovil celkovou sumou 32.000 eur. Na základe vykonaného znaleckého dokazovania sa strany sporu zhodli, že nehnuteľnosť nie je možné reálne rozdeliť (a to pre vysoké náklady na rozdelenie, prevyšujúcej hodnotu stavby, ani jeden zo spoluvlastníkov sa nechcel podieľať na ich znášaní).

1.2. Ďalej uviedol, že účastníci konania boli schopní zhodne uviesť len to, že navrhujú zrušiť podielové spoluvlastníctvo k nehnuteľnosti a že ho navrhujú vyporiadať spôsobom prikázania veci do výlučného vlastníctva niektorej zo strán. K zhode ohľadne osoby, ktorej by mala pripadnúť celá nehnuteľnosť do výlučného vlastníctva a cene za podiel na výplatu, nedošlo. Obe strany žiadajú prikázať vec do ich výlučného vlastníctva s tým, že vyplatia druhú stranu. Vzhľadom k tomu, že v tomto prípade boli vzťahy účastníkov konania do značnej miery narušené, čo spôsobilo problémy v komunikácii medzi nimi a v podstate aj v hospodárení so spoločnou vecou a účastníci - podieloví spoluvlastníci sa nevedeli dohodnúť na zrušení a vzájomnom vyporiadaní podielového spoluvlastníctva súd dospel k záveru, že je potrebné rozhodnúť o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva Preto bolo súdom uvedené podielové spoluvlastníctvo zrušené (aj v zmysle zhodných tvrdení účastníkov). Keďže (aj) strany sporu sa po vykonanom znaleckom dokazovaní zhodli na tom, že nehnuteľnosť nie je reálne deliteľná, bolo potrebné rozhodnúť o prikázaní veci jednému zo spoluvlastníkov za primeranú náhradu.

1.3. Na základe vykonaného dokazovania súd dospel k záveru, že je nehnuteľnosti vhodné prikázať do bezpodielového spoluvlastníctva manželov - žalobcov s tým, že je potrebné určiť primeranú náhradu za podiel žalovaných. V tejto súvislosti prvostupňový súd uviedol, že keď svedkyňa B. ponúkala žalovanej 1/ svoj podiel v rámci predkupného práva (listom z 11. mája 2005), táto svoje predkupné právo podielovej spoluvlastníčky nevyužila. Preto prednostné predkupné právo žalovanej 1/ vo vzťahu k podielu svedkyne B. zaniklo bez ohľadu na to, z akých dôvodov ho nevyužila. Nepodala ani žalobu na súd o prípadne porušenie predkupného práva. Už v tom čase jej bol oznámený aj záujem o kúpu celej nehnuteľnosti, teda aj jej podielu. To že bol záujem o kúpu predmetnej nehnuteľnosti v celosti aj predtým, potvrdili tak žalobca 1/, žalovaná 1/ ako aj svedkyňa. Po kúpe podielu žalobcami, títo žalovanej 1/ niekoľkokrát ponúkli, že jej podiel odkúpia, nakoľko chcú vykonať potrebnú rekonštrukciu nehnuteľnosti. Žalovaná 1/ na tieto listy reagovala spôsobom, že sa so žalobcami stretla a že dosiahnutie dohody závisí od výšky kúpnej ceny. Uvádza, že je ochotná o tejto cene rokovať. Z uvedenej korešpondencie tiež vyplývalo, že žalovaná 1/ prejavila záujem o predaj svojho podielu, dokonca v jednom liste uviedla, že ona nemá záujem o kúpu spoluvlastníckeho podielu žalobcov. Problémom bola len dohoda o cene za spoluvlastnícky podiel. Podľa názoru prvostupňového súdu na základe uvedeného mohli žalobcovia nadobudnúť dojem (a zrejme by ho nadobudol každý), že sa stanú vlastníkami celej nehnuteľnosti. Bolo tiež pochopiteľné, že žalobcovia do nehnuteľnosti neinvestovali, ako im vyčítali žalované, nakoľko nevedeli, kto sa stane vlastníkom celej nehnuteľnosti a tým sa snažili predísť žalobe o náhradu investícií do nehnuteľnosti. Pokiaľ by žalované mali k nehnuteľnosti taký citový vzťah, ako tvrdili, tak by nikdy neriešili otázku predaja svojho podielu a neriešili by otázku ceny za podiel (napr. aj v priebehu konania). Navyše už dávno by v dome bývali natrvalo, pričom na uvedenej adrese sa žalované vôbec nezdržiajú. Navyše návrhy na vysporiadanie, resp. obrana v spore sa na strane žalovanej v priebehu konania menila dosť výrazným spôsobom (od výlučného vlastníctva podielu a reálnej časti nehnuteľnosti, vlastníctva domu, vydržania vlastníctva, potom akceptácia podielového spoluvlastníctva, vyporiadanie rozdelením vecí (aj v odvolacom konaní), tak prikázaním veci do ich vlastníctva, zmierovacie rokovania o cene za podiel za vysporiadanie vo vzťahu k obom stranám sporu a pod.). Súd prisvedčil tvrdeniam žalobcov a ich záujmu o rekonštrukciu nehnuteľnosti za účelom bývania, podnikania, zabezpečenia väčšieho vyžitia pre deti (mesto, možnosti, škola). Navyše na výplatu v rámci

dohody ponúkali trojnásobok hodnoty podielu žalovaných, teda z toho možno vyvodíť záver o ich skutočnom zámere nehnuteľnosť využívať riadnym spôsobom (splnenie podmienky účelného využitia veci). Ako už bolo uvedené, súd mal pochybnosti o tvrdeniach žalovaných, najmä v dome riadne bývať. Rovnako tak žalobca 1/ finančné zabezpečenie na výplatu podielu a rekonštrukciu preukázal.

1.4. Pri výške náhrady vyrovnávacieho podielu za spoluvlastnícky podiel žalovanej strany súd vychádzal z vykonaného znaleckého posudku Ing. J. v zmysle ktorého bola hodnota celej nehnuteľnosti vo výške 43.100 eur. Čo sa týka žalovanou 1/ namietaných investícií do nehnuteľnosti, vykonaných buď ňou resp. je právny predchodcami, súd poukázal na skutočnosť, že ku dňu ukončenia dokazovania nebol z jej strany podaný žiaden návrh týkajúci sa uplatnenia konkrétneho nároku - výšky investícií, ktorými mala byť nehnuteľnosť zhodnotená.

1.5. O trovách konania súd rozhodol podľa ust. § 257 CSP tak, že stranám nepriznal nárok na ich náhradu.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) ostatným rozsudkom z 30. novembra 2021 sp. zn. 18Co/33/2020 potvrdil prvostupňový rozsudok a zrušil výrok o trovách konania.

2.1. V podstatnom poukázal na názor dovolacieho súdu sp. zn. 1Cdo/33/2010, v zmysle ktorého „[p]re rozhodnutie súdu, komu nehnuteľnosť prikázať nie je absolútne rozhodujúca ani výška podielov, ani účelné využitie veci, ale ide o súhrn skutočností, ktoré sú v danej veci relevantné. Zákon zohľadňuje variabilitu a zložitosť možných situácií, a preto prenecháva riešenie na úvahe súdu. Otázka, komu bude vec prikázaná, záleží vždy na úvahe súdu“. V tejto súvislosti ďalej uviedol, že prvostupňový súd správne hodnotil túto otázku v kontexte všetkých informácií, ktoré nadobudol v priebehu konania, ktoré prebiehalo od roku 2007. Boli vypočítaní aj svedkovia, ktorí boli zainteresovaní do pomerov tejto nehnuteľnosti ešte pred predajom alebo pred nadobudnutím podielu 1/2 žalobcami, teda ich právna predchodkyňa, ale aj ďalší potencionálni záujemcovia o kúpu tejto nehnuteľnosti. Súd prvej inštancie dôsledne a obsiahne zistil skutkový stav, okolnosti ktoré boli rozhodujúce pre posúdenie veci správne vyhodnotil, a preto aj vecne správne vo veci rozhodol. Možno prisvedčiť rozhodnutiu a argumentom súdu prvej inštancie v tom zmysle, že postoj žalovanej 1/, ktorá bola značnú časť súdneho sporu ako jediná žalovaná sa menil a žalobcovia preukázali aj stanovisko žalovanej 1/ v čase kúpy tejto nehnuteľnosti, že je ochotná predať svoj podiel. Riešila sa len jej požiadavka na vyššiu cenu za túto nehnuteľnosť. Neskôr však je pravdou, že zmenila tento postoj a v závere už navrhovala, že chce byť ona spolu s dcérou tou, ktorým bude nehnuteľnosť do výlučného vlastníctva prikázaná. Súd prvej inštancie praktickým spôsobom zvažil okolnosti prípadu, to znamená postoj strán, finančné možnosti, záujem o nehnuteľnosť, potrebu rekonštrukcie, ktorá predstavuje značné finančné prostriedky a veľký finančný objem s tým, že budúca rekonštrukcia bude musieť spĺňať isté podmienky stanovené mestom Bardejov, ale aj Krajským pamiatkovým úradom v Prešove a o to viac bude finančne náročná. Preto nemožno vyčítať súdu prvej inštancie, že prihliadal aj na túto stránku veci, keďže nehnuteľnosť je potrebné nielen bežne udržiavať, ale vykonať rozsiahle zásahy. Žalované bez sporu majú k nehnuteľnosti iný citový vzťah, keďže v tejto nehnuteľnosti žili, žalovaná 2/ tam vyrastala. V súčasnej dobe dlhodobo v tejto nehnuteľnosti sa však trvale nezdržiavajú, rovnako ako žalobcovia. Preto odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1, 2 CSP.

2.2. V súvislosti s výrokom prvostupňového súdu o náhrade trov konania v dôsledku žalobcami podaného odvolania odvolací súd dospel k záveru, že toto rozhodnutie je potrebné zrušiť a vec vrátiť v tomto rozsahu späť prvostupňovému súdu. Odvolací súd nemal podklady pre zmenu súdneho rozhodnutia. Možno súhlasiť s dôvodmi žalobcov v odvolaní, že aj keď súdna prax vychádza z toho, že je v záujme podielových spoluvlastníkov (pri nezhodách) na zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, na strane druhej je potrebné vychádzať z konkrétnej situácie v konaní, postoja strán, dôvodov pre podanie žaloby, priebehu celého konania. Toto sú kritéria pre použitie § 257 CSP z dôvodu okolností veci samotnej. Je tu ešte kritérium osobných a majetkových pomerov strán sporu, ktoré je potrebné zohľadniť pri oboch stranách. Preto úlohou prvostupňového súdu bude vyhodnotiť vec jednak z pohľadu priebehu celého konania a jednak z pohľadu osobných a majetkových pomerov oboch strán sporu a o náhrade trov konania opakovane rozhodnúť.

3. Proti tomuto odvolaciemu rozsudku podali žalované (ďalej aj „dovolateľky“) dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP, doplnené podaním zo 17. februára 2022. Navrhli zrušiť obe rozhodnutia nižších súdov,

vec vrátiť prvostupňovému súdu na ďalšie konanie a priznať im náhradu dovolacích trov. Navrhli tiež odložiť vykonateľnosť napadnutého odvolacieho rozhodnutia, „aby žalobcovia nemohli obratom scudziť predmetnú nehnuteľnosť, ku ktorej by sa následne musela domáhať svojich práv opätovnými súdnymi konaniami, ktorých konca by sa už ani nemusela dožiť (keďže len toto súdne konanie, v podstate jednoduché, trvalo 14 rokov)“. Osobitne sa k dovolaniu vyjadrila (tiež) žalovaná 2/, avšak nie prostredníctvom advokáta.

3.1. V súvislosti s podaným dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP namietali, že sa odvolací súd nevysporiadal s ich odvolacími námietkami, že prvostupňový súd nesprávne zistil skutkový stav, ktorý nemal oporu vo vykonanom dokazovaní. V tomto ohľade rozsiahlym spôsobom (na 12 stranách) cez prizmu nimi prezentovaných tvrdení rozporovali dôvody nižších súdov, na základe ktorých dospeli k záveru o prikázaní sporných nehnuteľností do vlastníctva žalobcom a nie žalovaným. Poukázali na R 54/1973, uznesenie českého najvyššieho súdu sp. zn. 22Cdo/4930/2010 a opakovane ingerovali ich vzťah k posudzovanej nehnuteľnosti.

4. Žalobcovia vo svojom vyjadrení k dovolaniu navrhli, aby odvolací súd dovolanie zamietol a priznal im náhradu dovolacích trov. Poukázali na správne dôvody uvedené v rozhodnutiach nižších súdov, zotrvávajúc na ich predsúdnej argumentácii. Opakovane priložili k vyjadreniu listy žalovanej 1/ zo 14. a 28. mája 2007 v ktorých menovaná vyjadrila svoj nezáujem o spornú nehnuteľnosť a ochote svoj podiel predať.

4.1. Žalobcovia k doplneniu dovolania zo 17. februára 2022 predovšetkým poukázali na jeho neaktuálnosť vo vzťahu k žalovanej 1/, keďže medzičasom zomrela.

5. Odvolací súd uznesením z 29. septembra 2022 sp. zn. 18Co/26/2022 zmenil prvostupňové uznesenie z 29. marca 2022 č. k. 2C/268/2007-1455, ktorým tento rozhodol tak, že stranám sporu náhradu trov konania nepriznal tak, že priznal žalobcom nárok na náhradu trov celého konania vo vzťahu žalovanej 2/ v rozsahu 50 % a žalobcom nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania vo vzťahu k žalovanej 1/. Zároveň rozhodol, že pokračuje s dedičmi neb. U. Q., narodenej XX. X. XXXX, zomrelej XX. U. XXXX.

5.1. Odvolací súd uviedol, že pri posudzovaní pomerov strán sporu dospel k záveru, že u žalovanej 1/ existujú dôvody osobitného zreteľa, ktoré odôvodňujú použitie ustanovenia § 257 CSP. Príjem, ktorý dosahovala ako starobná dôchodkyňa, spolu s výdavkami, predstavujú porovnateľnú výšku a iný zistený majetok (podieľ vo výške 16/252 v nehnuteľnostiach, ktoré majú charakter ornej pôdy a garáž) nie sú majetkom výraznej hodnoty, ktoré by preukazovali bonitu žalovanej 1/. Preto odvolací súd považoval rozhodnutie súdu 1. inštancie vo výroku o trovách konania medzi žalobcami a žalovanou 1/ za vecne správny a ako taký ho potvrdil podľa ustanovenia § 387 ods. 1,2 CSP.

5.2. Ďalej uviedol, že iná situácia je u žalovanej 2/, u ktorej z obsahu spisu je možné konštatovať, že momentálne čerpá neplatené pracovné voľno z dôvodu starostlivosti o žalovanú 1/. Žalovaná 2/ je spoluvlastníčkou bytu v Poprade, z dedičstva po otcovi vlastní spolu so sestrou drobné podieľy na pozemkoch a drevenicu v podiele 1, má 2 účty v Prvej stavebnej sporiteľni, obe s cieľovou sumou 45.000 eur. Ďalej má účet v UniCredit Bank, a.s. s prostriedkami vo výške minimálne vo výške hodnoty podielov žalobcov, ako aj na rekonštrukciu spornej nehnuteľnosti. Pomery u žalovanej 2/ a žalobcov sú porovnateľné, preto nemožno dospieť k záveru o dôvodoch hodných osobitného zreteľa podľa ustanovenia § 257 CSP. Odvolací súd tak pristúpil k zmene výroku o trovách konania podľa ustanovenia § 388 CSP a zmenil výrok o trovách celého konania medzi žalobcami a žalovanou 2/ a priznal žalobcom nárok na náhradu trov celého konania v rozsahu 50% vo vzťahu k žalovanej 2/.

5.3. O trovách odvolacieho konania medzi žalobcami a žalovanou 1/ odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods.1 v spojení s ustanovením 257 CSP. Za situácie, že žalobcovia boli v konaní o predmetu sporu úspešní, bolo by extrémne nespravodlivé, aby v odvolacom konaní, ktoré sa týkalo náhrady trov konania (kde potvrdil odvolací súd výrok o trovách konania medzi žalobcami a žalovanou 1/), by úspešná strana sporu znášala trovy konania z rozhodnutia týkajúceho sa trov konania v odvolacom konaní.

5.4. Keďže v priebehu odvolacieho konania zomrela žalovaná 1/ odvolací súd podľa ustanovenia § 63 ods. 2, 3 CSP pokračuje v konaní s dedičmi po nebohej žalovanej 1/.

6. Proti uzneseniu odvolacieho súdu z 29. septembra 2022 sp. zn. 18Co/26/2022 v zmeňujúcej časti výroku podala žalovaná 2/ dovolanie podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Navrhla v uvedenej časti zrušiť napadnuté odvolacie uznesenie, vrátiť mu vec na opätovné konanie a priznať jej náhradu dovolacích trov. Ďalej navrhla odložiť právoplatnosť napadnutého odvolacieho výroku najmä z dôvodu nespravodlivej tvrdości voči nej.

6.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP namietala nepreskúmateľnosť napadnutej časti odvolacieho uznesenia.

6.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP namietala nesprávne právne posúdenie veci pri interpretácii ustanovenia § 257 CSP. Poukázala na dovolacie rozhodnutie 2Cdo/102/2017 a nález Ústavného súdu SR II. ÚS 225/2020.

7. Žalobcovia vo svojom vyjadrení v podstatnom uviedli, že podané dovolanie nie je prípustné z dôvodu uvedeného v § 421 ods. 2 CSP.

8. Uznesením z 29. marca 2023 sp. zn. 18Co/26/2022 odvolací súd opravil záhlavie uznesenia z 29. septembra 2022 sp. zn. 18Co/26/2022 tak, že za žalovanú 1/ označil H. S., narodenú XX. X. XXXX a za žalovanú 2/ označil I. S., narodenú XX. Q. XXXX.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolania podali v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strany zastúpené v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorých neprospech boli napadnuté rozhodnutia vydané (§ 424 CSP), dospel k záveru, že obe dovolania je potrebné odmietnuť.

10. Najvyšší súd, vychádzajúc zo žalovanými uvádzanej argumentácie (body 3. a 6.), nezistil splnenie predpokladov pre odloženie vykonateľnosti resp. právoplatnosti napadnutých rozhodnutí (body 2. a 5.) v zmysle § 444 ods. 1 resp. 2 CSP; v súlade s ustálenou praxou tohto súdu o tom nevydal samostatné rozhodnutie (toto sa vydáva iba v prípade vyhovenia návrhu, pozn.).

11. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014, 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

12. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritorným rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

13. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

14. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho

súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

15. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15.1. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (ods. 1). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (ods. 2).

15.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto aj v danom prípade skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľiek, že/či v konaní došlo k nimi tvrdenej vade zmätočnosti (body 3.1. a 6.1.).

16. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

16.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

16.2. Podľa § 421 ods. 2 CSP dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) .

16.3. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava odvolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

17. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v odvolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

Dovolanie žalovaných proti odvolaciemu rozsudku z 30. novembra 2021

18. Dovolateľky v súvislosti s podaným dovolaním podľa § 420 písm. f) CSP namietali, že sa odvolací súd nevysporiadal s ich odvolacími námietkami, že prvostupňový súd nesprávne zistil skutkový stav, ktorý nemal oporu vo vykonanom dokazovaní. V tomto ohľade rozsiahlym spôsobom (na 12 stranách) cez prizmu nimi prezentovaných tvrdení rozporovali dôvody nižších súdov, na základe ktorých dospeli k záveru o prikázaní sporných nehnuteľností do vlastníctva žalobcom a nie žalovaným. Poukázali na R 54/1973, uznesenie českého najvyššieho súdu sp. zn. 22Cdo/4930/2010 a opakovane ingerovali ich vzťah k posudzovanej nehnuteľnosti (bod 3.1.). Z obsahu podaného dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) najvyšší súd ustálil, že v skutočnosti jadrom podaného dovolania bolo nesprávne právne posúdenie otázky, komu majú byť sporné nehnuteľnosti prikázané. V tejto súvislosti dovolateľky v prevažnej miere polemizovali so skutkovými a právnymi závermi nižších súdov, spochybňovali správnosť ich rozhodnutia a kritizovali prístup odvolacieho (prvostupňového) súdu k právnemu posudzovaniu veci, a to všetko cez prizmu ich celkovej predsúdnej a odvolacej argumentácie. Už na tomto mieste najvyšší súd uvádza, že pokiaľ dovolateľky v rámci dovolania podľa § 420 písm. f) CSP namietali (aj) nesprávne právne posúdenie veci, treba uviesť, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, resp. prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia. Na tomto závere

zotrúvava rozhodovacia prax dovolacieho súdu aj v súčasnosti (R 24/2017, 1Cdo/71/2018, 2Cdo/49/2018, 3Cdo/37/2018, 4Cdo/1/2018, 5Cdo/191/2018, 7Cdo/79/2018, 8Cdo/76/2018).

19. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť taký vadný postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktorý tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

20. Dovolací súd pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených odvolacím súdom, ani prieskumu nim vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly má síce dovolací súd možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd uvádza, že tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

21. Dovoláním napádaný rozsudok podľa názoru najvyššieho súdu uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení. Treba mať na pamäti, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Odôvodnenie obidvoch rozsudkov zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Dovolatelia preto nedôvodne argumentovali, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené (nepreskúmateľné) resp. že nedáva odpovede na všetky relevantné výhrady odvolateľov. Za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom. Odvolacím súdom vyslovené závery tak nemožno považovať ani za svojvoľné, či celkom zjavne neodôvodnené.

22. Vzhľadom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že žalované neopodstatnene namietali, že odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia preto nevyplýva.

Dovolanie žalovanej 2/ proti odvolaciemu uzneseniu z 29. septembra 2022

23. Žalovaná 2/ v rámci podaného dovolania proti zmeňujúcej časti výroku odvolacieho súdu (bod 5.) namietala nepreskúmateľnosť napadnutej časti odvolacieho uznesenia (bod 6.1.).

24. Podľa názoru vec prejednávajúceho dovolacieho senátu i keď nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok jeho riadneho odôvodnenia je takým nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý znemožniť sporovej strane, aby uplatňovala svoje procesné práva v takej miere, že to má za následok porušenie práva na spravodlivý proces, v prejednávanej veci o taký prípad nešlo. Dovoláním napádaná časť uznesenia odvolacieho súdu totiž uvádza skutkový stav, ktorý považoval odvolací súd za rozhodujúci, keď odvolací súd (na rozdiel od prvostupňového súdu) uviedol, že «[p]redmet sporu sa týkal zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva strán sporu. Z konania je zrejmé, že žalobcovia pred podaním žaloby ponúkli žalovanej v 1. rade, ako podielovú spoluvlastníčku v podiele 1 na „odkúpenie jej podielu“. Táto skutočnosť má vplyv na posúdenie nároku na trovy konania, keďže v konečnom dôsledku finálne rozhodnutie súdu ich návrhu vyhovel. Z tohto pohľadu by žalobcovia mali právo na náhradu trov konania v celom rozsahu. ... u žalovanej v 2. rade ... je možné konštatovať, že momentálne čerpá neplatené pracovné voľno do 30.06.2022 z dôvodu starostlivosti o žalovanú v 1) rade. Žalovaná je spoluvlastníčkou ... bytu ... Z dedičstva po otcovi vlastní žalovaná v 2) rade spolu so sestrou drobné podiely na pozemkoch a drevenicu v podiele 1/2. Žalovaná má 2 účty v Prvej stavebnej sporiteľni, obe s cieľovou sumou 45.000 eur. Žalovaná má účet v UniCredit Bank, a.s. s prostriedkami vo výške minimálne vo výške hodnoty podielov žalobcov ako aj na rekonštrukciu spornej nehnuteľnosti. Pomery u žalovanej a žalobcov v... sú porovnateľné, preto nemožno dospieť k záveru o dôvodoch hodných osobitného zreteľa podľa ust. § 257 CSP. Odvolací súd tak pristúpil k zmene výroku o trovách konania podľa ust. § 388 CSP a zmenil výrok o trovách celého konania medzi žalobcami ... a žalovanou v 2. rade a priznal žalobcom nárok na náhradu trov celého konania v rozsahu 50% vo vzťahu k žalovanej.». Podľa názoru dovolacieho súdu odvolacím súdom zistené skutkové a právne závery nemožno považovať za celkom zjavne nedôvodnené, arbitrárne, či nepreskúmateľné. Dovolateľka preto nedôvodne argumentovala, že napadnutá časť odvolacieho uznesenia je nepreskúmateľná. Dovolací súd pripomína, že za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv sporovej strany, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom.

25. Pokiaľ dovolateľka v súvislosti s namietanou zmeňujúcou časťou výroku odvolacieho súdu (bod 5.) namietala nesprávne právne posúdenie veci s poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a) CSP, najvyšší súd predostiera, že dovolanie nie je v tejto časti prípustné, keďže v tejto časti odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté o nároku na náhradu trov konania (§ 421 ods. 2 v spojení s § 357 písm. m) CSP).

26. Dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až 435 CSP.

27. Najvyšší súd vzhľadom na vyššie uvedené odmietol dovolania žalovaných 1/ a 2/ a žalovanej 2/ podľa § 447 písm. c) CSP.

28. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.